

Στρατής Μυριβήλης

Οι κορμοί των δέντρων είναι βασανισμένοι από μια αγωνιώδη προσπάθεια. Συστρέφονται, γονατίζουν να προσευχηθούν, υψώνουν σκληρά μπράτσα, μέλη τυραγνισμένα από την κίνηση, όλο αγκώνες και γόνατα. Οι στριφτές ρίζες βυζαίνουν από την καρδιά της γης το χρυσό λάδι, για το καντήλι των Αγίων και για τη σαλάτα του φτωχού.

(Απ' την Ελλάδα)

Νικηφόρος Βρεττάκος

... να έπαιζεν η Σαπφώ
τη λύρα της,
ενώ όλα σιωπούσανε
κι εμείς και τα άστρα
και οι ποιητές των αιώνων
και το αγέρι το κοιμισμένο
στις ελιές πάνω
και δεν ακούγονταν
παρά μόνον οι αντίλαλοι
των Φαιδριάδων...

Για την υλοποίηση του προγράμματος, «Μάνα και θυγατέρα έχουν το ίδιο όνομα», δούλεψαν τα είκοσι ένα παιδιά του **Κλασικού Τμήματος**:

Άλλα Αρτεμίσα
Άλλα Μαρισόλ
Γαβρήλου Αδριάνα
Γκερδάτι Έντρι
Καλλιάνος Χρήστος
Καχριμάνη Στυλιανή
Κορολή Αλεξάνδρα-Μαρία
Κρεμμύδα Αναστασία
Κρεμμύδας Παναγιώτης
Μπάρμπας Αναστάσιος
Μπιτινής Παναγιώτης
Μπουζαλάς Ελευθέριος
Μπούκουρης Γεώργιος
Μπούκουρης Παναγιώτης
Ντρέτσα Μαριγκλέντ
Πίρρα Διονύση
Ρέκκας Σταύρος
Τζαβάρα Γεωργία
Φατάι Δημήτριος
Φελέκουρα Δήμητρα
Χουρμούζης Μάριος

και η δασκάλα τους, Ξανθή Φωτοπούλου.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ – ΕΝΑΥΣΜΑ

Ένα πρωινό του Νοεμβρίου, ήμασταν μαζεμένοι στην παρεούλα μας και συζητούσαμε. Ένα παιδί μας είπε πως οι γονείς και οι παππούδες του ξύπνησαν πολύ πρωί για να μαζέψουν ελιές. Μέσα από τη συζήτηση αποδείχτηκε πως ήταν κοινή εμπειρία αρκετών νηπίων. Η κουβεντούλα αυτή αποτέλεσε μια «ευχάριστη έκπληξη» για μένα, αφού τα παιδιά εξέφραζαν με χαρά και ενδιαφέρον τα βιώματά τους, τις εμπειρίες τους. Τα παιδιά πρότειναν:

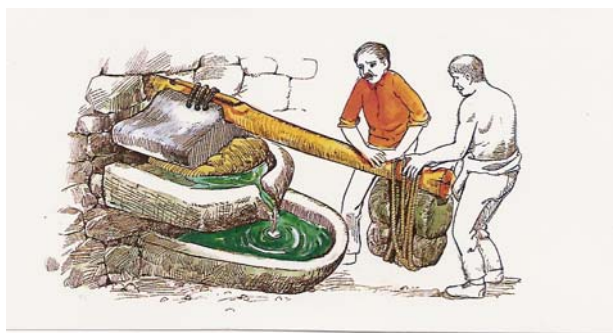
ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να βιώσουν τα παιδιά την παραγωγή και καλλιέργεια της ελιάς
- Τη σημασία της ελιάς και των προϊόντων της στη διατροφή από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα
- Να διακρίνουν την ελιά από διάφορα άλλα φυτά, όσον αφορά τη μορφολογία της, τα χαρακτηριστικά της, τον τόπο που φύεται, τη διατήρηση των φύλλων της κατά τη διάρκεια του έτους

Να αναγνωρίσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της ελιάς και τους εχθρούς της

- Να κάνουν πειράματα με το λάδι και άλλα υγρά
- Να αναγνωρίσουν τη χρησιμότητα ορισμένων εργαλείων και να συνειδητοποιήσουν πόσο κακό κάνουν στο περιβάλλον τα φυτοφάρμακα.
- Να κατανοήσουν την αλληλεπίδραση του φυσικού περιβάλλοντος, του ανθρώπου και του πολιτισμού
- Να συνειδητοποιήσουν το ρόλο του λαδιού στην υγεία (μεσογειακή διατροφή) αλλά και στην οικονομία του τόπου μας
- Να μάθουν το ελαιόλαδο στην καθημερινή μας ζωή και στην κουζίνα μας. Διάφορες ελληνικές παραδοσιακές ποικιλίες και ότι σχετίζεται διαθεματικά με την ελιά και το λάδι από το φυσικό ή ανθρωπογενές περιβάλλον
- Να κατανοήσουν την αναγκαιότητα της συνεργασίας και ν' αποκτήσουν κοινωνική ευθύνη

- Να αποκτήσουν τα παιδιά οικολογική συνείδηση

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ

- Να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο. Να έλθουν σε επαφή με την ανάγνωση και τη γραφή.
- Ν' αποκτήσουν μαθηματικές εμπειρίες.
- Να γνωρίσουν τα παιδιά τον πολιτισμό της ελιάς και του λαδιού (αρχαία Ελλάδα, μυθολογία, λαογραφία, θρησκεία, παραδόσεις, παροιμίες, δημοτικά τραγούδια, συνταγές, ιατρική, λογοτεχνία και ό,τι έχει να κάνει με την ελιά στο ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Να χαρούν μέσα από δραστηριότητες Δημιουργίας και Έκφρασης (εικαστικά, δραματοποίηση, θεατρικό παιχνίδι, μουσική...).
- Να παίξουν ομαδικά παιχνίδια.
- Να έλθουν σε επαφή με την τεχνολογία.
- Δουλεύοντας ομαδο-συνεργατικά, να επιτευχθεί η ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων και αυτό που λέμε «δέσιμο» της ομάδας, που προάγει τη συνεργασία και διαμορφώνει τη προσωπικότητα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Δουλέψαμε με τη μέθοδο της θεματικής προσέγγισης, με σχέδια εργασίας και **αναδυόμενες** από τα ενδιαφέροντα των παιδιών δράσεις. Βιωματική – Επικοινωνιακή μάθηση (Μέθοδος Project). Το ευέλικτο πρόγραμμα, η διαθεματικότητα, η βιωματική και παιγνιώδης μάθηση, η εναλλαγή δραστηριοτήτων, ο κύκλος συζήτησης, τα τραπέζια εργασίας ήταν καθημερινά στοιχεία της δράσης μας. Με τη συμμετοχική διαδικασία, τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από τη αλληλεπίδραση, τόσο με το φυσικό όσο και με το κοινωνικό περιβάλλον (Vygotsky).

Η διαθεματική λοιπόν προσέγγιση της γνώσης, υλοποιήθηκε με τη **θεματική προσέγγιση**, την εκπόνηση **σχεδίων εργασίας**, των οποίων η επιλογή συνδέεται με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τη χρήση διαθεματικών ή **θεμελιωδών εννοιών**, οι οποίες

αποτέλεσαν τον οριζόντιο άξονα που διασύνδεσε διάφορες γνωστικές περιοχές.

Α' ΦΑΣΗ: Σχεδιασμός δράσης

Συζήτηση πάνω στο θέμα και διερεύνηση των γνώσεων και των βιωμάτων των παιδιών. Αρχίζουμε να συλλέγουμε πληροφορίες. Πρώτη πηγή πληροφόρησης είναι το περιβάλλον. Πάμε για παρατήρηση σε ελιά. Ερωτηματολόγιο. Στη συνέχεια συγκεντρώνουμε το υλικό μας για να δημιουργήσουμε τη γωνιά της ελιάς. Συλλέγουμε βιβλία, παραμύθια, αφίσες, φωτογραφίες, εφημερίδες, περιοδικά, χτένι, σαπούνι, λυχνάρι, φανάρι, μπουκάλι με λάδι...

Σχέδιο εργασίας σύμφωνα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ.:

2) ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΣΤΟΧΟΣ: Να έλθουν σ' επαφή με την ορθόδοξη λατρεία και πίστη και να βιώσουν τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Κοιτάζοντας την εικόνα του Ιησού να αναπαύεται και να προσεύχεται στο Όρος των Ελαιών, μιλήσαμε για τα γεγονότα και αισθανθήκαμε την αγωνία του Θεανθρώπου.

Είπαμε ότι το λάδι έχει σημαντική θέση στα μυστήρια της Εκκλησίας: στο Βάπτισμα, το Χρίσμα και το Ευχέλαιο. Είπαμε όλοι τη Μ. Τετάρτη να πάμε στο Μέγα Ευχέλαιο στην εκκλησία μας.

Στη Βάπτισμα, ο βαπτιζόμενος γίνεται αθλητής της Εκκλησίας και το σώμα του πρέπει να αλειφτεί με έλαιον για να αγωνιστεί τον καλόν αγώνα.

Η ακοίμητη καντήλα που καίει στο εικονοστάσι του σπιτιού και στα προσκυνητάρια, αποτελούν βασικές εκδηλώσεις της θρησκευτικής συμπεριφοράς του λαού.

Ανάψαμε λοιπόν στην τάξη μας καντηλάκι. Φτιάξαμε καντήλι με φλούδα πορτοκαλιού. Πήγαμε στο διπλανό εκκλησάκι του Αγ. Νεκταρίου και με το λάδι μας ανάψαμε τα καντήλια. Προσευχηθήκαμε.

Είπαμε ότι ο Ιησούς ευλόγησε το σιτάρι, το κρασί και το λάδι.

Η ελαιοδοσία, η συνήθεια να προσφέρεται λάδι μαζί με ψωμί και κρασί καθώς και η χρήση του λαδιού και της ελιάς στα ταφικά έθιμα, μαρτυρείται από την αρχαιότητα.

Μάθαμε ότι κατά τη θεμελίωση ναού τοποθετείται αναμμένη καντήλα στο σημείο της Αγίας Τράπεζας και σκεπάζεται από πέτρα και χώμα.

Μια μαμά μας πληροφόρησε ότι στην Σύμη των Δωδεκανήσων υπάρχει η Παναγιά η «Ελαία». Επίσης στη μονή Βατοπεδίου του Αγίου Όρους, η εικόνα της Παναγίας ονομάζεται «Ελαιοβρύτις». Άλλη εικόνα της «Ελαιοβρύτιδος» βρίσκεται στη μονή Μεγίστης Λαύρας την οποία ονομάζουν και «Οικονόμισσα».

Επίσης, παρατηρήσαμε σε ζωγραφιά, ότι το περιστέρι στην κιβωτό του Νώε έφερε μετά τον κατακλυσμό κλαδί ελιάς. Άλλωστε, από την αρχαιότητα η ελιά θεωρούνταν σύμβολο ειρήνης.

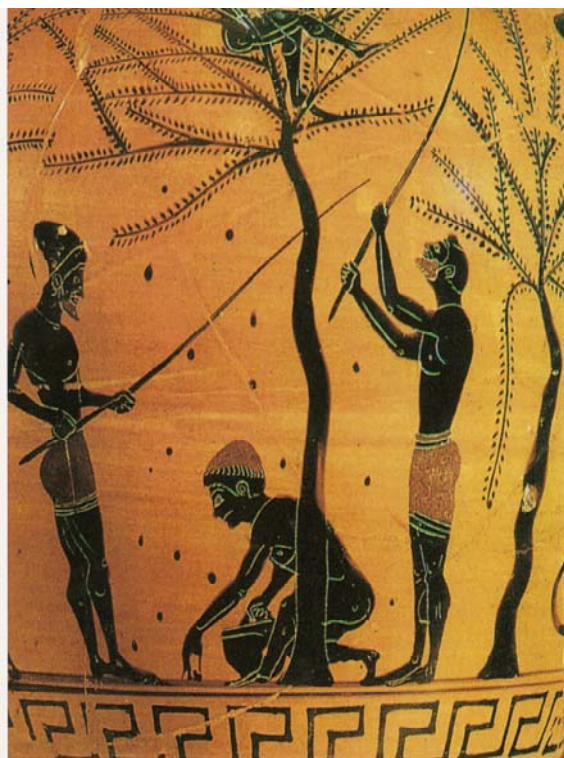
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΣΤΟΧΟΣ: Να έλθουν τα νήπια σε επαφή με την αρχαία ελληνική μυθολογία και αργότερα να δραματοποιήσουν τους μύθους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: Διαβάσαμε τους παρακάτω μύθους:

- Η κρητική αγριελιά στην Ολυμπία (Ηρακλής – πρώτο στεφάνωμα με κλαδί αγριελιάς σε ολυμπιονίκη)
- Η Ελαΐς, η Σπερμώ και η Οινώ
- Η ελιά, δώρο της Αθηνάς
- Η ιερή ελιά και ο Αλιρρόθιος
- Η ελιά του Αρισταίου

- Η ιερή ελιά του Απόλλωνα στη Δήλο και η υπέλαιος πηγή της Εφέσου
- Στέφανα με κλάδους ελιάς: ο χρησμός της Πυθίας
- Η χρυσή ελιά του Πυγμαλίωνα
- Η χρυσή ελιά που φύτρωσε από το ρόπαλο του Ηρακλή
- Μια αρχαία διαμάχη ανάμεσα στην ελιά και τη δάφνη

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΤΟΧΟΙ:

- Ν' αναπαριστούν γεγονότα σύμφωνα με τη χρονική τους ακολουθία,
- Να γνωρίζουν ασχολίες ανθρώπων άλλων εποχών και περιοχών
- Να εξοικειωθούν με την ιστορική έρευνα, συγκεντρώνοντας πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως την οικογένεια και την ευρύτερη κοινότητα

Ένα νήπιο μας έφερε ένα άρθρο από περιοδικό στο οποίο ένας γάλλος ερευνητής υποστηρίζει ότι οι κάτοικοι της νεολιθικής Κρήτης ήταν εκείνοι που καλλιέργησαν την ήμερη ποικιλία της ελιάς.

Άλλοι μιλούν για εξημέρωση της ελιάς όταν πια ο περίφημος μινωικός πολιτισμός είχε αναπτύξει εμπορικές σχέσεις με γειτονικούς λαούς. Το ίδιο παιδί μας έφερε τον περίφημο ελαιώνα από τοιχογραφία του μινωικού ανακτόρου της Κνωσού και φωτογραφία τα πήλινα πιθάρια των αποθηκών του ίδιου ανακτόρου.

Επίσης εμπλουτίσαμε τη γωνία της ελιάς με αναπαράσταση του μαζέματος της ελιάς από μελανόμορφο αρχαίο ελληνικό αγγείο, έναν πίνακα με το μάζεμα της ελιάς στα βυζαντινά χρόνια και το «Λιομάζωμα στη Λέσβο» του Θεόφιλου.

Είπαμε ότι στην αρχαιότητα οι αθλητές καθαρίζονταν με νερό και λάδι και άλειψαν το σώμα τους με λάδι πριν τους αγώνες. Έπαθλο ήταν το κλαδί αγριελιάς, ο κότινος. Οι γυναίκες έβαζαν λάδι στα μαλλιά τους για να είναι γερά και να γυαλίζουν.

Επίσης, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, σημαντική ήταν η θεραπευτική αξία του λαδιού. Στην Ελλάδα σώθηκαν συνταγές που μαρτυρούν την ιδιαίτερη αξία την οποία απέδιδαν τόσο στο λάδι, όσο και στα φύλλα της ελιάς, οι εμπειρικοί θεραπευτές. Το αγουρόλαδο, για παράδειγμα, ήταν ιδανικό για δερματικά νοσήματα. Το λάδι ήμερης ελιάς το χρησιμοποιούσαν για να θεραπεύουν τους πόνους των αυτιών. Ανέκαθεν το λάδι το θεωρούσαν και ελιξίριο γονιμότητας.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

- Να «διαβάζουν» απλά σύμβολα, χάρτες και περιγράμματα

Τα παιδιά βρίσκουν στο χάρτη και ονομάζουν μέρη της Ελλάδας όπου καλλιεργείται η ελιά και με μια καρφιτσούλα κολλούν ένα φυλλαράκι ελιάς. Βρήκαμε και ένα χωριό της Λακωνίας που ονομάζεται Ελιά.

Στο χωριό μας καρφιτσώνουμε μεγάλο φυλλαράκι ελιάς.

Στο χάρτη του νομού Αργολίδας κάνουμε το ίδιο. Στο χωριό μας καρφιτσώνουμε το μεγαλύτερο φυλλαράκι.

ΕΛΙΟΨΩΜΟ

ΥΛΙΚΑ:

1/3 της βασικής ζύμης για ψωμί ημίλευκο
1 κούπα ελιές Καλαμών ψιλοκομμένες

ΕΚΤΕΛΕΣΗ:

Ετοιμάστε τη ζύμη. Μετά το πρώτο φούσκωμα, πατήστε τη ζύμη να ξεφουσκώσει και ζυμώστε την 5 λεπτά. Ανοίξτε τη με τον πλάστη σε παραλληλόγραμμο με διαστάσεις 25x30 εκ. Αλείψτε την επιφάνεια με λίγο λάδι και απλώστε επάνω τις ψιλοκομμένες ελιές. Τυλίξτε σφιχτά σε ρολό ξεκινώντας απ' την κοντή πλευρά. Βάλτε το ρολό σε ταψί, σκεπάστε το με μια στεγνή και μια υγρή πετσέτα κουζίνας κι αφήστε το να φουσκώσει, ώσπου να διπλασιαστεί σε όγκο. Με ένα κοφτερό μαχαίρι κάντε 7-8 πλάγιες χαρακιές στην επιφάνεια και ψήστε το ψωμί στους 200° C 35 λεπτά περίπου. Βγάλτε το από το φούρνο κι αφήστε το να κρυώσει επάνω σε σχάρα. Για να το φυλάξετε στην κατάψυξη, κόψτε το πρώτα σε φέτες και κατόπιν κλείστε το σε πλαστική σακούλα. Έτσι μπορείτε να ξεπαγώσετε όσες φέτες θέλετε κάθε φορά. Διατηρείται φρέσκο αρκετούς μήνες.

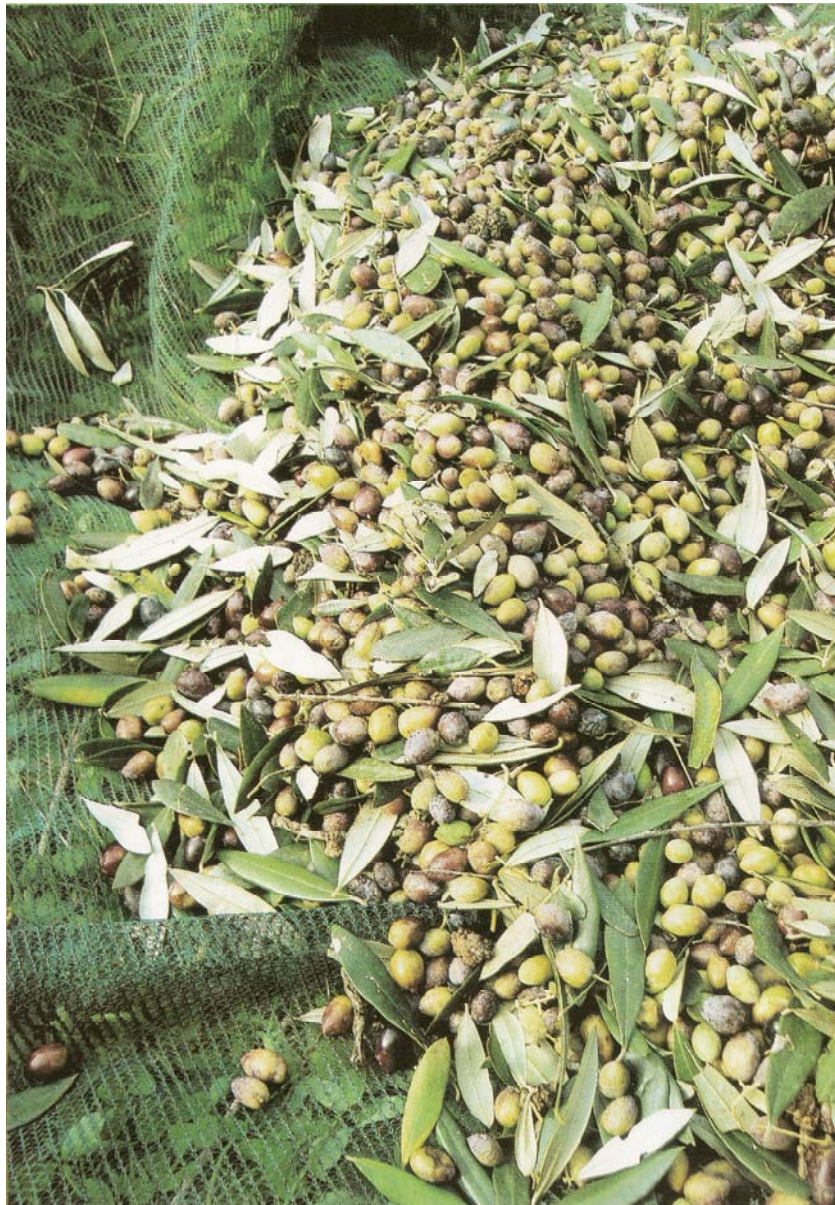

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ – ΣΥΝΤΑΓΕΣ

ΣΤΟΧΟΙ: Να κατανοήσουν:

- Τη μεγάλη θρεπτική αξία του λαδιού
- Ότι οι διατροφικές συνήθειες είναι συνάρτηση κυρίως της παραγωγής και του κλίματος (μεσογειακή διατροφή)
- Ότι η ελιά ως καρπός θρεπτικός, εύγεστος, φθηνός και εύκολα διατηρήσιμος χρησιμοποιείται ευρέως στο ελληνικό τραπέζι
- Να συμμετέχουν στην παρασκευή φαγητών και γλυκών με λάδι και να αισθανθούν τη χαρά της δημιουργίας

- Κάναμε κολάζ με υγιεινές και ανθυγιεινές τροφές.
- Ένα πρωινό φάγαμε κρητικό λαδόβροχο (παξιμάδι βρεγμένο στο νερό και περιχυμένο με λάδι).
- Σε μικρά μπουκαλάκια βάλουμε λάδι και το αρωματίσαμε με κανελογαρύφαλλα, βασιλικό, αρωματικά χόρτα, σκόρδο και δενδρολίβανο, λεμόνι, μύρτα, εσπεριδοειδή, μάραθο, ρίγανη, καυτερή πιπεριά, άνηθο. Μοσχομυρωδάτη συλλογή!
- Φτιάξαμε με τις γιαγιάδες λαδοκούλουρα.
- Παρασκευάσαμε μαζί με τα παιδιά της Ε' Δημοτικού κέικ χωρίς καθόλου βούτυρο. Μόνο με λάδι. Και η Ε' τάξη υλοποιούσε πρόγραμμα για την ελιά. Επιτεύχθηκαν και οι στόχοι του Προγράμματος Ομαλής Μετάβασης από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο.
- Φάγαμε ψωμί με λαδάκι και ρίγανη όταν επιστρέψαμε από το λιοτρίβι.
- Στο δεκατιανό μας κόψαμε λαχανικά και ξεχνώντας τους τρόπους καλής συμπεριφοράς που έχουμε μάθει... βουτήξαμε το ψωμάκι στο λαδάκι της σαλάτας.
- Καλέσαμε τις μαμάδες και τις γιαγιάδες και τις συμβουλέψαμε να μην βάζουν ποτέ στα φαγητά και τα γλυκά μας βούτυρο.
- Τις παροτρύναμε, την ερχόμενη Δευτέρα, να συναντηθούν στο Νηπιαγωγείο και να ανταλλάξουν συνταγές με λάδι, πράγμα που έγινε.
- Φτιάξαμε βιβλιάρaki με συνταγές (τσακιστές ελιές, δίπλες, ελιές τηγανιτές, γλυκό ελιά, χταπόδι με ελιές, γλυκοκολοκύθα με κάστανα και ελιές, σουπιές με σπανάκι και ελιές, ελιόψωμο Κύπρου, ελιόπιτα, χαλβάς, ροζάκια, σκαλτσούνια...).

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΤΟΧΟΣ: Να έλθουν τα νήπια σε επαφή με τις παραδοσιακές εκφράσεις του λαϊκού μας πολιτισμού: τα ήθη, τα έθιμα, την τέχνη, τον υλικό βίο...

Εμπλουτίσαμε τη γωνιά της ελιάς με λυχνάρι, φαναράκι και καντήλι και κατανοήσαμε πως τα παλιά τα χρόνια, όταν δεν υπήρχε ηλεκτρικό ρεύμα, το λαδάκι βοηθούσε στο φωτισμό.

Μια γιαγιά έφερε στην τάξη ένα μαγκάλι. Μας είπε πως παλιά έριχναν πυρήνα στο μαγκάλι για να ζεσταίνονται. Όπως και σήμερα χρησιμοποιούν την πυρήνα στα καλοριφέρ.

Επίσης παλιά πλένονταν μόνο με σπιτικό πράσινο σαπούνι. Η οικιακή αρχικά επεξεργασία της μούργας του ελαιολάδου και των χρησιμοποιημένων λαδιών για την παραγωγή σαπουνιού εξελίχθηκε σε σημαντική βιομηχανία.

Πριν το Πάσχα, βάψαμε αβγά με τον παραδοσιακό τρόπο του τυπώματος με φύλλα. Τα τυλίξαμε με καλσόν και αφού στέγνωσαν τα γυαλίσαμε με λαδάκι.

Στο μαγιάτικο στεφάνι μας, κρεμάσαμε κλαδί ελιάς, σιτάρι και σκόρδο και μάθαμε τι συμβολίζουν.

Με τη βοήθεια γιαγιάδων και παππούδων συλλέξαμε αποφθέγματα από πολλά μέρη της Ελλάδας και δημοτικά τραγούδια που έχουν να κάνουν με την ελιά.

Στα Κύθηρα λέγεται «αν δεν φάω γιαχνί να λαδοπηγουνιάσω, δεν ευχαριστιέμαι φαΐ» και η ευχή «να φας και να χορτάσεις και να λαδομουστακιάσεις».

Αλλά και παραινεντικά «λίγο, λίγο το λαδέλι κι είν' ο χρόνος πηγαδέλι» (Λήμνος, Μυτιλήνη) ή η μαντινάδα «δεν έχεις λάδι και ελιές κι η μοίρα σου το γράφει, οι γι' άλλες να παντρεύονται και συ να 'σαι στο ράφι – δεν έχω λάδια μουδ' ελιές κι ως με θωρείς με γράψε τι ανέ με θέλεις, πάρε με, κι α δε σ' αρέσω, γκάψε».

Οι κρητικοί ευχαριστούν το Θεό γιατί έχουν στο σπίτι τους λάδι και «ό,τι αρτεί το λάδι».

Η ελιά υπήρξε πάντοτε το προσφάγι των φτωχών καθώς συνόδευε το ψωμί τους, «ψωμί κι ελιά...» είναι η συνήθης έκφραση για την επάρκεια τροφής.

Κι όταν θαύμαζαν την ομορφιά μιας κοπέλας έλεγαν «έχεις δυο μάτια σαν ελιές!». Έκφραση από ποντιακό παραμύθι «έτον ένας βασιλέας κι έτρωεν ψωμί και ελαίας». Κρητική μαντινάδα «κάλλια να 'χω στο σπίτι μας ελιές και παξιμάδι, παρά στα ξένα ζάχαρη και να μ' ορίζουν άλλοι» «γη χοντρολιά γη λιανολιά τσι ρίχνουν στο μυλάρι κι α' δε σε πάρω κοπελιά, δεν είμαι παλικάρι».

Στη Μεγάλη Μαντινεία δένουν σ' ένα ρόδι ένα κλωνάρι ελιάς με καρπούς, το βουτάνε στη θάλασσα και λένε: «όπως τρέχει το νερό στη θάλασσα έτσι να τρέχουν τα καλά στο σπίτι μας».

Στην Προποντίδα οι Έλληνες στόλιζαν τη βασιλόπιτα μ' ένα κλαδί ελιάς «για να έχουν την ευκαρπία του ιερού δέντρου όλον το χρόνο».

Ο ρόλος της ελιάς ως συμβόλου καταλλαγής αναδεικνύεται την Κυριακή των Βαΐων. Στην Κύπρο οι πιστοί φτιάχνουν σταυρό από δύο φύλλα ελιάς και τον κρεμούν πάνω τους. Τρεις μήνες μετά τον τοκετό, η λεχώνα ακολουθεί τη μαμή η οποία «κρατεί εις την αριστεράν πιάτο, εντός του οποίου υπάρχουν φύλλα ελιάς των Βαΐων δια θυμίαμα».

Ταξίματα στην Παναγιά: «Τάσσω μου, Παναγία μου, ένα ασκάκι λάδι, να βλέπεις την αγάπη μου, να μην την πάρει άλλη» και «για σένα απού το λιόφυτο, που έχω στ' Αλωνάκι, στην Παναγία καθ' αργά θ' ανάβω καντηλάκι».

Την ημέρα της γιορτής του προφήτη Ηλία, οι αγρότες απίθωναν ένα κλωνάρι ελιάς στην εικόνα του Αγίου γιατί θεωρούσαν ότι η ελαιώση του καρπού γίνεται στις 20 Ιουλίου.

Συγκινητική είναι η πρακτική των ελλήνων ναυτικών να ραντίζουν τη φουρτουνιασμένη θάλασσα με λάδι απ' το καντήλι του αγίου Νικολάου.

Δεισιδαιμονίες: για να προφυλαχθεί κάποιος από τις επιθέσεις του αφανταξέ (=φάντασμα) «δεν πρέπει να βγει όξω λουσμένος το μεσημέρι. Όταν βγει, βάζει στην τσέπη του λίγο αλάτι ή κάνει ένα σταυρό με λάδι σε κάθε μήλιγγα».

Νηστεία: «την πρώτη τ' Αυγούστου, κάθε καλή νοικοκυρά, έβαζε ένα πιάτο ελιές, μισές μαύρες, μισές άσπρες και τις έστελνε στη γειτονιά σ' όσες δεν είχαν, για να φάνε κείνη τη μέρα» - «του Σταυρού σταυρώνεται μες στην ελιά το λάδι» (Μήλος) - «ήρθε του Σταυρού, εσταύρωσε η ελιά το λάδι» (Γεράκι Λακωνίας) - «από το πρώτο λάδι θ' ανάψουν το καντήλι της Παναγιάς, για να τους το ευλογήσει μέσα στην πύλα...».

Το έθιμο της ανάρτησης κλάδων ελιάς πάνω από τις θύρες των σπιτιών, στην Ήπειρο, χρονολογείται από τα βυζαντινά χρόνια.

Η ελιά υπάρχει επίσης στα στέφανα του γάμου.

Είναι πολλά τα λαογραφικά στοιχεία που μαζέψαμε, τα οποία φυσικά δεν μπορώ να τα παρουσιάσω στη συγκεκριμένη εργασία.

Δημοτικά τραγούδια: « Της ελιάς τα φυλλαράκια»

1. *Της ελιάς τα φυλλαράκια,
της ελιάς τα φυλλαράκια,
θα τα φτιάξω φορεσιά,
θα τα φτιάξω φορεσιά.*
2. *Να περνώ στη γειτονιά σου,
να περνώ στη γειτονιά σου,
να σου καίω την καρδιά,
να σου καίω την καρδιά.*
3. *Άσπρο μου τριανταφυλλάκι,
άσπρο μου τριανταφυλλάκι,
τσετσεκάκι κίτρινο,
τσετσεκάκι κίτρινο.*
4. *Δε μου λες εχθές το βράδυ,
δε μου λες εχθές το βράδυ,
ο θυμός σου τι 'τανε
ο θυμός σου τι 'τανε*
5. *Δυο φίλοι σου μ' ανταμώσαν,
δυο φίλοι σου μ' ανταμώσαν,
και για σένα μου 'πανε
και για σένα μου 'πανε.*

«Κόφ' την Ελένη την ελιά»

1. *Κόφ' την ε – λέει κόφ' την ε, κόφ' την Ελένη, την ελιά,
κόφ' την Ελένη την ελιά, γιατί ζουρλαίνεις τα παιδιά.*
2. *Δεν την εκό – λέει δεν την εκό, δεν την εκόβω την ελιά,
δεν την εκόβω την ελιά, κι ας ζουρλαθούνε τα παιδιά.*
3. *Κάνεις κι εμέ – λέει κάνεις κι εμέ, κάνεις κι εμένα τ' αρφανό,
κάνεις κι εμένα τ' αρφανό, να βρω μαχαίρι να σφαγώ.*

4. *Μη σφάζεσαι λέει μη σφάζεσαι, μη σφάζεσαι λεβέντη μου,
μη σφάζεσαι λεβέντη μου, κι εγώ σε κάνω ταίρι μου.*
5. *Κι αν δε σε κα-λέει κι αν δε σε κά, κι αν δε σε κάμωη ταίρι μου,
κι αν δε σε κάμωη ταίρι μου, σε κάνω ψυχοπαίδι μου.*

«Δέντρο είχα στην αυλή μου»

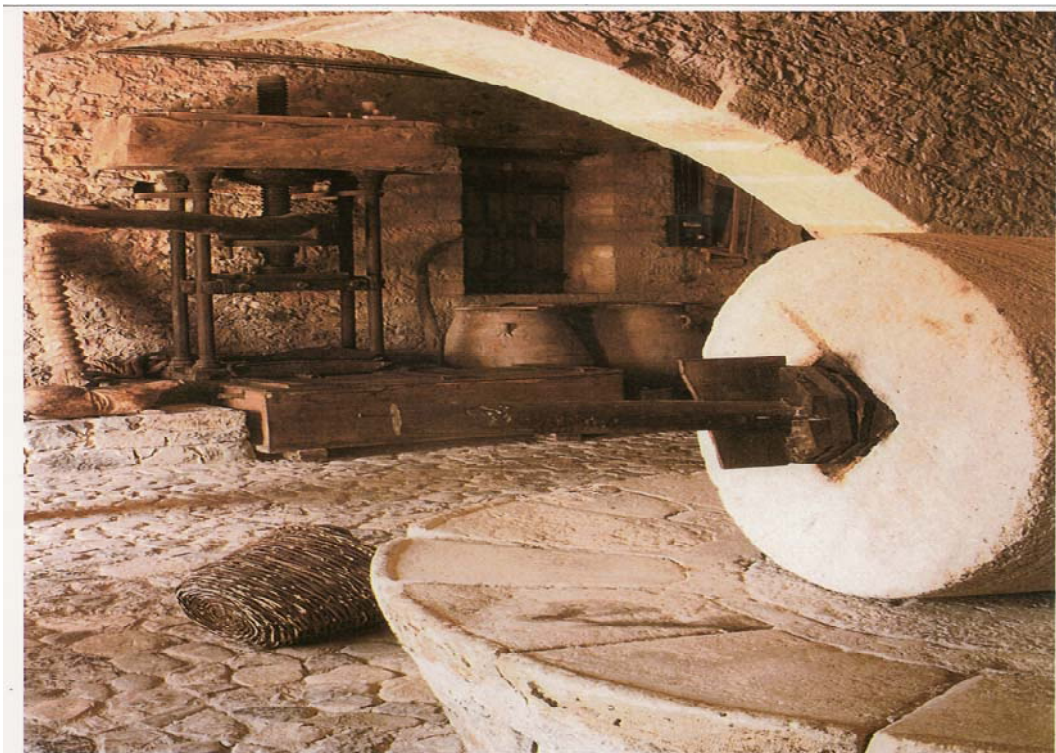
1. *Δέντρο ει – κοντή κοντή κοντούλα,
δέντρο είχα στην αυλή μου,
δέντρο είχα στην αυλή μου,
για παρηγοριά δική μου.*
2. *Και στη ρι – κοντή κοντή κοντούλα,
και στη ρίζα κρύα βρύση,
και στη ρίζα κρύα βρύση,
ποιος θα πει ποιος θα γιομίσει.*
3. *Ποιος θα πει κοντή κοντή κοντούλα,
ποιος θα πει ποιος θα γιομίσει,
ποιος θα πει ποιος θα γιομίσει,
ποιος την κόρη θα φιλήσει.*
4. *Έσκυπα κοντή κοντή κοντούλα,
έσκυπα να πιω στη βρύση,
έσκυπα να πιω στη βρύση,
φίλησα και το κορίτσι.*

«Πέρα στους πέρα κάμπους». Τα τραγουδήσαμε κι εγώ τα έπαιζα στο αρμόνιο.

Παίνεμα του αγαπητικού: «σαν τι το θέλει η μάνα σου τη νύχτα το λυχνάρι, οπόχει μες στο σπίτι της τ' Αυγούστου το φεγγάρι».

Στον προεστό του χωριού: «αφέντη μου, στα σπίτια σου, χρυσές καντήλες φέγγουν».

Στον κουμπάρο που παντρεύει: «κουμπάρε αγιότατε, που έφερες στεφάνι, να σ' αξιώσει ο Θεός να φέρεις και το λάδι».

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Βρήκαμε επίσης επαγγέλματα που σχετίζονται με το λάδι: αγρότης, ιδιοκτήτης λιωτριβιού, λαδέμπορος, σαπωνοποιός, τεχνικός καλοριφέρ με πυρήνα, γεωπόνος, εργάτης σε συσκευαστήριο λαδιού.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- ο Παρατηρήσαμε εικόνες και διαπιστώσαμε τις αλλαγές στα μηχανήματα των ελαιολιτριβείων
- ο Από το λυχνάρι στον ηλεκτρισμό
- ο Από το πράσινο σαπουνί στο αφρόλουτρο

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Πήγαμε σε **ελαιοτριβείο** στα Πυργιώτικα όπου ο ιδιοκτήτης, μας παρουσίασε όλη τη διαδικασία, του κάναμε ερωτήσεις (συνέντευξη), μας οδήγησε στο γειτονικό **ελαιώνα** του και στο τέλος μας έδωσε ένα μπουκάλι φρέσκο ελαιόλαδο.

Όταν επιστρέψαμε, φάγαμε με όρεξη φρέσκο ζυμωτό ψωμί με το λάδι και ρίγανη. Απόλαυση!

Κάναμε επισκέψεις και στον **Ιερό Ναό** Αγίων Αδριανού και Ναταλίας στο Δρέπανο, στον **Ιερό Ναό** Ζωοδόχου Πηγής στο Κεφαλάρι Άργους, στην Παναγίτσα στο Κάστρο της Ασίνης, ανάψαμε καντήλια και μιλήσαμε για το μυστήριο της Βάπτισης. Τα παιδιά μάλιστα διέκριναν την εικόνα της προσευχής του Ιησού στο Όρος των Ελαιών.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΣΤΟΧΟΙ:

- Να κατανοήσουν απλές χωροχρονικές σχέσεις
- Να συγκρίνουν, να ταξινομούν, να διατάσσουν υλικά και να παρουσιάζουν δεδομένα
- Να χρησιμοποιούν για να μετρούν αυθαίρετες ή συμβατικές μονάδες μέτρησης
- Να μάθουν την έννοια του αριθμού

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

1. ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ
 - α) πάνω – κάτω (πάνω από την ελιά πετάει ένα πουλάκι)
 - β) μέσα – έξω (μέσα στη φυλλωσιά)
 - γ) γύρω – γύρω (γύρω από το δέντρο)
2. ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΜΕΓΕΘΩΝ
 - α) μικρό – μεγάλο (δέντρο)
 - β) βαθύ – ρηχό (δοχείο λαδιού)
 - γ) φαρδύ – στενό (δοχείο λαδιού)
3. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ
 - α) αντιστοίχιση ένα προς ένα (ελιά με φύλλο)
 - β) αντιστοίχιση μια ελιά με δύο φύλλα
 - γ) αραιώση – πυκνώση ελιών και φύλλων

4. Ομαδοποιήσεις – ταξινομήσεις ελιών με βάση το είδος και το μέγεθος.
5. Παιχνίδια ποσοτήτων με ελιές και ποτήρια με ελαιόλαδο.
6. Τόμπολες μεγέθους, ανασύνθεσης, αρίθμησης.
7. Εισαγωγή στην έννοια της πληθυκότητας. Τα παιδιά μετρούν και βρίσκουν περισσότερα, λιγότερα, ίσα και κανένα.
8. Αντιστοιχούν σε κάθε ομάδα, την καρτέλα με τον αριθμό.
9. Φύλλα εργασίας.

ΓΛΩΣΣΑ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

➤ Διαβάσαμε **παραμύθια και διηγήματα**. Το αγαπημένο τους: «Ένα λιοτρίβι στην Αλόνησο» - Γιώργου Σπέη – Κατερίνας Παλαιολόγου.

➤ Μάθαμε **ποιήματα**:

1.

*Με το χάραμα γοργοί,
ξεκινούν οι γεωργοί,
να μαζέψουν τις ελιές,
τις μικρές, τις στρογγυλές*

*Λάδι κίτρινο θα βγάλουν,
στο φαΐ για να το βάλουν*

*Έφτασαν και αρχινούν,
τα κλωνάρια να χτυπούν,
πέφτουν, πέφτουν οι καρποί,
και σκορπίζονται στη γη*

*Λάδι κίτρινο θα βγάλουν,
το καντήλι για ν' ανάβουν*

*Σκύβουν όλοι με χαρά,
και μαζεύουν στη σειρά,
και γεμίζουν την ποδιά,
τα καλάθια, τα σακιά*

*Λάδι κίτρινο θα βγάλουν,
και σαπούνι θα το κάνουν*

*Φορτωμένοι τον καρπό,
θα γυρίσουν στο χωριό,
το λιοτρίβι τον αλέθει,
το χρυσό το λάδι τρέχει*

*Λάδι κίτρινο χρυσό
που φωτίζει το Χριστό.*
2.

*Μ' έχει ο Θεός ευλογημένη,
κι είμαι γεμάτη προκοπή,
είμαι η ελιά η τιμημένη.*

Εδώ στον ίσκιο μου, από κάτω,
ήρθε ο Χριστός ν' αναπαυθεί,
κι ακούστηκε η γλυκιά λαλιά Του,
λίγο προτού να σταυρωθεί.

Κ. Παλαμάς

3.

Νοέμβριος

Πέσανε τα πρώτα χιόνια
και σκεπάσανε τα κλώνια.
Τα πουλάκια στο χιονιά
ψάχνουν να βρουν ζεστασιά.

Θα μαζέψουμε ελιές.
Το χωριό θα έχει χαρές!
Άφθονο θα βγει λαδάκι
και θα καίει το καντηλάκι.

4.

Ευλογημένο να 'ναι ελιά
το χώμα που σε τρέφει
κι ευλογημένο το νερό
που πίνεις απ' τα νέφη!

Ευλογημένος τρεις φορές
αυτός που σ' έχει στείλει
για το λυχνάρι του φτωχού
για τ' άγιου το καντήλι!

5.

Ντίλι – ντίλι – ντίλι

6.

Το αγαπημένο μας, που του προσθέσαμε και μελωδία:

Δεντράκι ευλογημένο και πάντα φουντωτό,
Με τις ελιές γεμάτο είσαι μες στον αγρό!

Λαδάκι στο φαγάκι μας δίνουν οι ελιές
Και φωτεινό καντήλι ανάβουν οι εκκλησιές!

➤ Συγκεντρώσαμε **παροιμίες**. Μερικές απ' αυτές:

1.

Από το θέρος ως τις ελιές
δεν απολείπουν οι δουλειές.

2.

Βάλε ελιά για το παιδί σου
και συκιά για τη ζωή σου.

3.

Από τ' Αϊ – Λια το βράδυ,
βάζει η ελιά το λάδι (Αμοργός)

4. *Αν την ημέρα τ' Αϊ – Λια είναι καλόφεγγα, θα λαδώσουν οι ελιές.*
5. *Αγόραζε λάδι κορφή, κρασί μέση και πάτο μέλι.*
6. *Άκουσες λάδι τρέχα, άκουσες στεφάνι φεύγα.*
7. *Άνθρωπος χωρίς υπομονή, λυχνάρι χωρίς λάδι.*
8. *Ας έλειπαν τα λάδια μου, να δω τις μαγεριές σου.*
9. *Δεν τρώγεσαι ούτε με λάδι ούτε με ξύδι.*
10. *Η τέχνη θέλει μάστορα και η φάβα θέλει λάδι.*
11. *Να σε κάψω, Γιάννη, να σ' αλείψω λάδι.*
12. *Τρεις το λάδι τρεις το ξύδι κι έξι το λαδόξυδο.*

αινίγματα:

1. *Μάνα και θυγατέρα έχουν το ίδιο όνομα. Τι είναι;*
2. *Δεν πεθαίνει κι αν περάσουν
χρόνια εκατό και χίλια.
Μας χορταίνει, μας φωτίζει,
μας ανάβει τα καντήλια. Τι είναι;*
3. *Από κλαδάκι κρέμεται,
στην αγορά πουλιέται,
το εξωτερικό της τρώγεται,
το κόκαλο πετιέται. Τι είναι;*
4. *Γύρω-γύρω λάδι και στη μέση παξιμάδι. Τι είναι; Το νησί.*

και γλωσσοδέτες:

1. *Η φέρτενα, η μέντενα και η κυρά κουμέντενα στον αέρα
κρέμεται, στις εκκλησιές κοιμάται. Τα έρμα της τα κόκαλα 'πο δω κι εκεί
σκορπά τα. (Η ελιά)*

➤ Φτιάξαμε βιβλιαράκι με συνταγές

➤ Φτιάξαμε το **ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ**:

A: αγριελιά, αγουρόλαδο

B: βρώσιμη ελιά, βιομηχανική ελιά

Γ: ...

Δ: δαφνελιά, δίσκοι (όργανα λιοτριβιού)

E: ελιά, ελαιόπανο, ελαιώνας, έκθλιψη, ελαιοπιεστήριο

Z: ζωϊκά έλαια

H: ηλιέλαιο

Θ: θραυστήρες, θαμνώδης ελιά

I: υποκίνητο (λιοτριβί που το κινούν άλογα)

K: κότινος, κορωναίικη ελιά, καλιάγρα

Λ: λάδι, λιοτριβί, λίμπα, λυχνάρι, λιόπανο, λουμίνι

M: Μορία ελιά, μούργα, μαστέλο, μυλόλιθοι

N: ...

Ξ: ξερικός ελαιώνας

O: οξύτητα λαδιού

Π: πυρήνα, πολτός, πυρηνέλαιο

P: ραφινάρισμα λαδιού, ραφινέ, ραβδιά

Σ: σακιά, σαπούνι, σκάλες, σύνθλιψη ελιάς

T: τσουβάλια, τουλούμια με ελιές, τροχοί

Υ: ...

Φ: φυτικό λάδι, φυτίλι

X: χαμολιό, χτένια, χοντροελιές

Ω: ...

- Σύνθετες λέξεις, υποκοριστικά, ομοικατάληκτες λέξεις, ενικός – πληθυντικός αριθμός
- Το παιχνίδι της ξεχασμένης λέξης
- Ψάξαμε να βρούμε γράμματα που υπάρχουν στις λέξεις ΕΛΙΑ και ΛΑΔΙ και στο όνομά μας
- Επιλέξαμε λέξεις και τις αντίστοιχες εικόνες και τα παιδιά αναγνώρισαν και αντιστοίχισαν
- Έπαιξαν με τις λέξεις και τις χώρισαν σε συλλαβές με παλαμάκια
- Αναγνώρισαν γνωστά γράμματα
- Έκοψαν την καρτέλα με τη λέξη ΕΛΙΑ σε συλλαβές και μετά σε γράμματα. Κατόπιν τη συνέθεσαν
- Παρατήρησαν το μέγεθος των λέξεων
- Πίνακες αναφοράς
- Γλωσσικά παιχνίδια
- Φύλλα εργασίας

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

- Κολάζ με φύλλα ελιάς
- Με διάφορα υλικά, ζωγραφίσαμε το δέντρο, τον κότινο, και παράσταση από ερυθρόμορφο αγγείο με το μύθο του Ποσειδώνα και της Αθηνάς
- Με πηλό φτιάξαμε ελιές και τις βάψαμε
- Τύπωμα με φύλλα
- Κατασκευή μακέτας ελαιώνα
- Τα παιδιά γνώρισαν έργα μεγάλων ζωγράφων όπως του Βαν Γκογκ «Το μάζεμα της ελιάς» και του Θεόφιλου «Το λιομάζωμα στη Λέσβο»

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ – ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

- Τα παιδιά αυτοσχεδίασαν και με ανάλογες κινήσεις παρουσίασαν τη δουλειά του αγρότη όταν μαζεύει ελιές
- Δραματοποίησαν τους μύθους που αναφέρονται στη ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ. Εδώ συνδυάσαμε το πρόγραμμα για την ελιά, με το δεύτερο πρόγραμμα που υλοποίησε το τμήμα μας, για το Κάστρο της Ασίνης. Στο πεδίο (Καστράκι Ασίνης) παίξαμε και το μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα.
- Έκαναν παντομίμα
- Στα παιδιά άρεσε πολύ να παίζουν τρία σκετσάκια της μητέρας μου, συνταξιούχου δασκάλας, Αικατερίνης Μερτζάνη – Φωτοπούλου. Σας τα παρουσιάζουμε:

A

(Σκετσάκι με 2 σκηνές)

Α' ΣΚΗΝΗ

Παιδί: Είναι μακριά ο ελαιώνας πατέρα;
Πατέρας: Σε λίγο φτάνουμε.

Παιδί: Πολλά πράγματα έχουμε πάρει, ραβδιά, σκάλες, χτένια, τσουβάλια, σακιά, κλαδευτήρια...

Μητέρα: Χρειάζονται όλα αυτά Μίμη, θα δεις.

Παιδί: Εγώ τι δουλειά θα κάνω πατέρα;

Πατέρας: Ασφαλώς δε θα κλαδέψεις.

Παιδί: Θ' ανέβω στη σκάλα που μ' αρέσει.

Μητέρα: Εσύ Μίμη θα μαζεύεις τις ελιές που είναι κάτω πεσμένες, πριν απλώσουμε τα λιόπανα.

Παιδί: Γιατί; Αυτές είναι άχρηστες.

Πατέρας: Αυτές οι ελιές, το χαμολιό, βγάζει λάδι. Μετά θ' απλώσουμε τα λιόπανα και θα τινάξεις τις ελιές.

B' ΣΚΗΝΗ

Παππούς ή Πατέρας: Έφτασε απόγευμα! Κουραστήκαμε! Αλλά κάναμε καλή δουλειά. Μίμη, μέτρησε τα τσουβάλια με τις ελιές που φορτώσαμε στο αμάξι.

Παιδί: Δύο σακιά με χαμολιό και εννιά σακιά με ελιές.

Πατέρας: Καλό εισόδημα μας δίνει και φέτος ο ελαιώνας μας. Ευλογημένο δέντρο. Θα το βγάλουμε το λάδι της χρονιάς. – Πόσων ετών είναι ο ελαιώνας μας;

Παιδί: Πόσες μέρες θα μαζεύουμε ελιές πατέρα;

Πατέρας: Ρώτα τη μητέρα σου, αν ευκαιρεί όλη αυτή τη βδομάδα.

Μητέρα: Όλη τη βδομάδα θα δουλέψουμε πριν πιάσουν οι βοριάδες, οι πάγοι και το τσουχτερό κρύο του χειμώνα.

Γιαγιά ή Πατέρας: Μέχρι το τέλος του Νοέμβρη θα 'χουμε βάλει το λάδι στο λιμπί μας. Και θα 'μαστε όλοι καλά.

B

Στο μάζεμα της ελιάς (σκετς)

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΠΑΠΠΟΥΣ, ΓΙΑΓΙΑ, ΜΗΤΕΡΑ, ΠΑΤΕΡΑΣ, ΚΟΡΙΤΣΙ, ΑΓΟΡΙ

A' ΣΚΗΝΗ

Κορίτσι: Νυστάζω μαμά! Μας ξύπνησες πολύ πρωί σήμερα.

Μητέρα: Ναι, κορίτσι μου! Δίκιο έχεις. Αλλά θέλω να δείτε εσύ και ο αδελφός σου πως μαζεύουμε τις ελιές. Κάποτε θα είναι δικές σας. Πρέπει να μάθετε από μικρά να τις μαζεύετε.

Παππούς: Καλά τα λες, νύφη μου. Ο γιος σου και η κόρη σου πρέπει να μάθουν να μαζεύουν ελιές.

Αγόρι: Παππού μου αρέσει που είμαστε όλοι μαζί. Μερικοί βάζουν άλλους και τις μαζεύουν.

Γιαγιά: Καλό είναι αυτό το δέντρο που δεν θέλει πολλή περιποίηση, εμείς που το πονάμε και το αγαπάμε, εμείς μαζεύουμε τους καρπούς του.

Κορίτσι: Βλέπω ότι έχετε πάρει μαζί σας κάτι ραβδιά, σκάλες, χτένια, λιόπανα, σακιά, κλαδευτήρια. Εγώ δεν ξέρω να τα χρησιμοποιώ αυτά.

Πατέρας: Μη στενοχωριέσαι, κορίτσι μου! Σήμερα θα δουλέψεις. Θα μαζεύεις τον καρπό που είναι πεσμένος κάτω. Το χαμολιό.

Αγόρι: Θα βγάλουμε λάδι από το χαμολιό;

Παππούς: Βέβαια. Να, φτάσαμε στον ελαιώνα.

B' ΣΚΗΝΗ

Παππούς: Λένα, έλα, μαυρομάτες πολλές είναι γύρω μου. Σκύψε εσύ που μπορείς και μάζεψέ τις.

Αγόρι: Κι εγώ παππού θα τις μαζέψω. Εσύ, πρόσεχε. Μην κουραστείς πολύ.

Γιαγιά: Γρήγορα τα χέρια! Κάντε γρήγορα! Θα μας πάρει η νύχτα!

Κορίτσι: Κι άλλη μαυρομάτα εδώ! Κοντεύει να γεμίσει το τσουβάλι.

Γ' ΣΚΗΝΗ

Γυρίζουν με φορτωμένο το αυτοκίνητο

Αγόρι: Λένα, κουράστηκες;

Κορίτσι: Ναι, αλλά και ευχαριστήθηκα.

Αγόρι: Η γιαγιά καθάρισε όλα τα φύλλα που είχαν οι ελιές. Θα κουράστηκε πολύ.

Κορίτσι: Ξέρεις τι μου είπε κρυφά; - Λένα μου θα βγάλουμε λαδάκι για το φαγητό μας και το καντήλι μας.

Αγόρι: Έτσι θα λέμε κι εμείς, όταν μεγαλώσουμε και μαζεύουμε τις ελιές μας.

Γ

Επίσκεψη στην ελιά [Σκετς (σε μία πράξη)]

ΠΡΟΣΩΠΑ: Η ΕΛΙΑ (ένα παιδάκι έχει κολλημένο μπροστά του ένα χαρτόνι με ζωγραφισμένη ελιά, στα χέρια του κρατεί κλαδιά ελιάς), ΑΛΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ελιά: Καλώς τα, τα παιδιά!

Παιδιά: Ήρθαμε να σε δούμε και να σε γνωρίσουμε!

Ελιά: Θα σας πω ό,τι θέλετε. Ρωτήστε με.

Παιδί: Πόσων χρονών είσαι;

Ελιά: Πάνω από εκατό, δε θυμάμαι καλά...

Ελιά: Που είναι το στόμα σου;

Ελιά: Είναι μέσα στη γη. Είναι οι ρίζες μου.

Παιδί: Και τι τρως; Που βρίσκεις φαγητό;

Ελιά: Το φαγητό μου το παίρνω από το χώμα και το νερό.

Παιδί: Και δε μαγειρεύεις;

Ελιά: Μαγειρεύουν την τροφή μου τα φύλλα μου μαζί με τον ήλιο.

Παιδί: Γιατί έχεις τρύπα στο κορμί σου;

Ελιά: Από τα πολλά χρόνια που έζησα, έχω κουφώσει.

Παιδί: Πως λένε τον καρπό σου;

Ελιά: Έχουμε το ίδιο όνομα, ελιά. - Τώρα, να σας ρωτήσω κι εγώ κάτι. Σας αρέσει το λαδάκι;

Παιδιά (όλα μαζί): Πολύ μας αρέσει!

Ελιά: Τότε πείτε στον πατέρα σας, να με κλαδεύει και να με φροντίζει και θα σας δίνω πολύ λαδάκι.

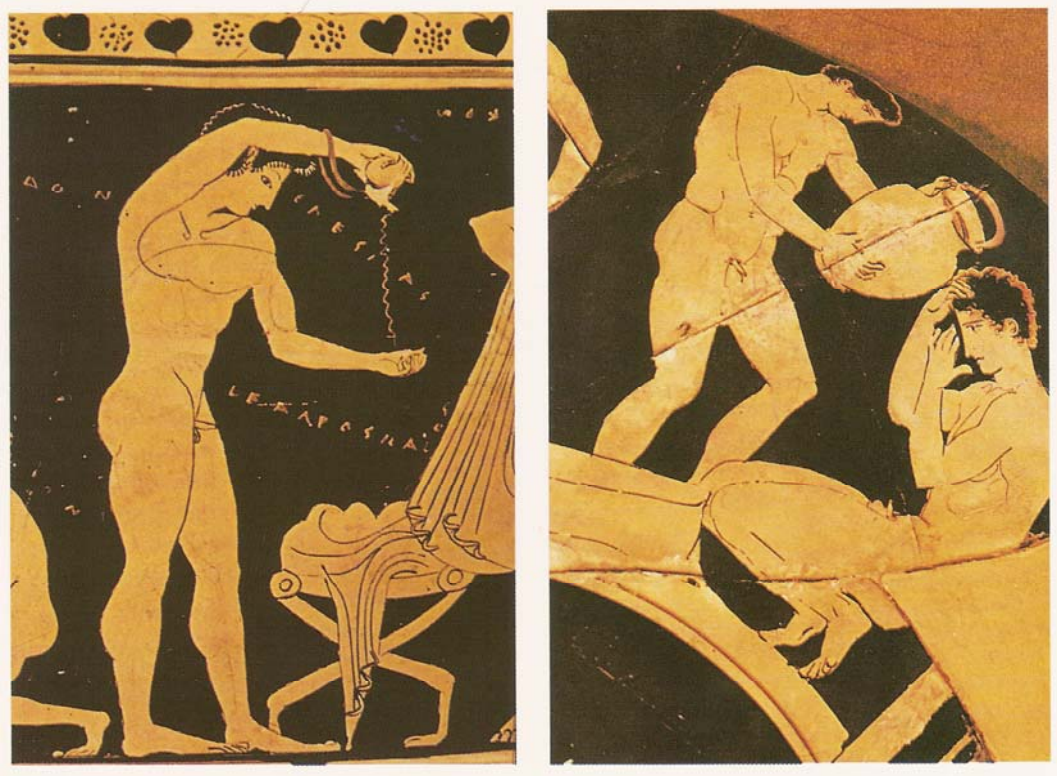
Παιδιά: Αγκαλιάζουν την ελιά, τη φιλούν - Σ' ευχαριστούμε καλή μας ελιά! Να 'σαι ευλογημένη!

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

➤ Παιχνίδι : τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Σε μια απόσταση απέναντι από τις σειρές τοποθετούμε δύο πιάτα με ελιές. Πιο πέρα άλλα δύο

πιάτα άδεια. Με το σύνθημα, τα πρώτα παιδιά της γραμμής τρέχουν, παίρνουν μια ελιά, τη φέρνουν στα άλλα πιάτα και επιστρέφουν στο τέλος της γραμμής

- Μουσικοκινητικά παιχνίδια κυριώς με ρυθμούς της Μ. Κυνηγού – Φλάμπουρα
- Τρέχουμε έχοντας στο στόμα ένα κουτάλι με ελιές

ΜΟΥΣΙΚΗ

- Τα παιδιά ακούν τραγούδια.
- Τα παιδιά τραγουδούν τα δημοτικά τραγούδια τα οποία αναφέρονται στη *ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ* και η νηπιαγωγός παίζει αρμόνιο.
- Τα επεξεργάζονται ρυθμικά με τα όργανά τους.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

- Βρήκαμε στο πληκτρολόγιο τα γράμματα και προσπαθήσαμε να γράψουμε τις λέξεις *ΕΛΙΑ* και *ΛΑΔΙ*.
- Είχα γράψει στον υπολογιστή το όνομα του παιδιού και δίπλα τις λέξεις *ΕΛΙΑ* και *ΛΑΔΙ*. Το παιδί έπρεπε να κυκλώσει τα ίδια γράμματα.
- Ζωγραφική.

ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Κατά την εκπαιδευτική μας επίσκεψη στο Κάστρο της Ασίνης, τα παιδιά έκαναν δραματοποιήσεις, με θέματα από τη μυθολογία, που είχαν σχέση και με **την ελιά** και με **το Κάστρο**, με τα δύο προγράμματα που υλοποίησε το Κλασικό Τμήμα.

Έκαναν και τα θεατρικά δρώμενα για την ελιά και τραγούδησαν τα τραγούδια της ελιάς που είχαμε μάθει.

Παρόντες ήταν οι γονείς των παιδιών, η Αρχαιολόγος κ. Ανθή Παπαναστασίου, ο κ. Μπάμπης Αντωνιάδης, τοπογράφος μηχανικός της Δ' Εφορείας Αρχαιοτήτων και η φίλη, συγγραφέας από το Δρέπανο, Κατερίνα Παπανδριανού.

Στην αποχαιρετιστήρια γιορτή μας, κάναμε... αφιέρωμα στα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, με τραγούδια και λογοτεχνία.

Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων, δώρισε στα παιδιά που θα πάνε στο Δημοτικό, ένα δέντρο ελιάς, για να το φυτέψουν και να μεγαλώσουν μαζί του! Τους ευχαριστούμε για την εξαιρετική αυτή τους κίνηση!

Γ' ΦΑΣΗ: Βασικά συμπεράσματα και αποτελέσματα

Το πρόγραμμα αυτό ήταν μια πολύ ευχάριστη εμπειρία για όλους!

Το πρόγραμμα βοήθησε τα παιδιά να εμβαθύνουν όχι μόνο στο συγκεκριμένο θέμα, αλλά και σε άλλα, τα οποία σχετίζονται διαθεματικά με αυτό.

Οι στόχοι του προγράμματος επιτεύχθηκαν. Τα παιδιά και οι γονείς συμμετείχαν με χαρά στις δραστηριότητες.

Καταγράψαμε πολλά πράγματα και συγκεντρώσαμε υλικό.

Πραγματοποιήσαμε δραστηριότητες που αφορούσαν σε όλα τα πεδία του Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ.

Στο τέλος τα παιδιά εντόπισαν τις δραστηριότητες που τους άρεσαν περισσότερο αλλά και λάθη που τυχόν έγιναν. Αυτή η φάση της αυτοαξιολόγησης ήταν πολύ δημιουργική.

Το σημαντικό είναι ότι τα παιδιά αναπτύξανε πρωτοβουλίες και χρησιμοποίησαν νέες ερευνητικές μεθόδους.

Όμως και για τη Νηπιαγωγό ήταν μια πολύ καλή εμπειρία και έμαθε πολλά μέσα απ' αυτή.

Ευχαριστούμε τους γονείς των παιδιών, που με πολλή αγάπη και από το πρώτο κάλεσμά μας, ανταποκρίθηκαν σε ό,τι ζητήσαμε!

Ευχαριστούμε την τοπική κοινωνία, τους δάσκαλους του Δημοτικού Σχολείου, τους μαθητές και τους επιστήμονες που μας βοήθησαν στη δουλειά μας!

Διαθεματικά δουλέψαμε και για τα δύο περιβαλλοντικά προγράμματα του τμήματός μας και συνδυάστηκαν εξαιρετικά!

Το σημαντικότερο είναι ότι η νηπιαγωγός προσπάθησε – και πιστεύει ότι σε μεγάλο βαθμό το πέτυχε – να αποκτήσουν τα παιδιά μας οικολογική συνείδηση γιατί:

«Το περιβάλλον δεν το έχουμε κληρονομήσει από τους προγόνους μας αλλά το έχουμε δανειστεί από τα παιδιά μας».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Α.Π.Σ.
- Δ.Ε.Π.Π.Σ.
- Νίκος και Μαρία Ψιλάκη – Ηλίας Καστανάς, «Ο πολιτισμός της ελιάς, Το Ελαιόλαδο» εκδόσεις ΚΑΡΜΑΝΩΡ
- Ειρ. Γενειατάκη – Αρβανιτίδη «Καθημερινές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο» εκδόσεις ΔΙΠΤΥΧΟ
- Ν. Γ. Πολίτης «Δημοτικά τραγούδια – Εκλογαί» εκδόσεις ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
- Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας «Ωδή στην Ελιά» Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων, Υπουργείο Πολιτισμού
- Περιοδικό ΓΕΩ «Στους δρόμους της ελιάς», κείμενο Γ. Σωτηρίου
- Ελληνική Κουζίνα – Ζαχαροπλαστική, Βέφα Αλεξιάδου, εκδόσεις Βέφα Αλεξιάδου
- Προσωπικό αρχείο της μητέρας μου, Αικατερίνης Μερτζάνη – Φωτοπούλου, συνταξιούχου δασκάλας